

Πρεσβεία της Ελλάδος στο Μπακού
Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων

ΕΡΕΥΝΑ ΑΓΟΡΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ & ΕΛΙΑΣ ΣΤΟ ΑΖΕΡΜΠΑΪΤΖΑΝ

**Η παρούσα Έρευνα Αγοράς αφορά τους ακόλουθους κωδικούς της Συνδυασμένης
Ονοματολογίας (Combined Nomenclature): CN 1509, CN 1510, CN 200570**

Μπακού, Νοέμβριος 2019

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

A. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΛΑΔΟΥ/ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ.....	4
A.1 Περιγραφή Κλάδου - Γενικά Χαρακτηριστικά	4
A.2 Ιστορική Αναδρομή.....	4
A.3 Συγκριτική σπουδαιότητα του κλάδου/προϊόντος	4
B. ΠΡΟΣΦΟΡΑ	5
B.1 Δομή Παραγωγής.....	5
B.2 Εξέλιξη Παραγωγής	5
B.3 Παραγωγική δυναμικότητα κλάδου/ προϊόντος.....	6
B4 Προοπτικές στην εξέλιξη της παραγωγής.....	7
Γ. ΖΗΤΗΣΗ	7
Γ.1 Μέγεθος αγοράς/ τμήματα αγοράς	7
Γ.2 Αγοραστική συμπεριφορά.....	8
Γ.3 Προοπτικές στην εξέλιξη της ζήτησης.....	8
Δ. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	8
Δ.1 Ροές εμπορίου - εμπορικό ισοζύγιο κλάδου/προϊόντος	8
Δ.2 Ανάλυση εξαγωγών- εισαγωγών.....	9
Δ.3 Δασμολογικό καθεστώς και μη δασμολογικά εμπόδια.....	13
E. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	13
E.1 Δομή αγοράς – Δίκτυα Διανομής.....	13
E.2 Βαθμός συγκέντρωσης (εγχώριων/ ξένων επιχειρήσεων)	14
E.3 Παρουσία ελληνικών προϊόντων – μερίδιο αγοράς	14
E.4 Τιμές λιανικής πώλησης.....	15
E.5 Δυναμική συνθηκών ανταγωνισμού.....	15
ΣΤ. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	16
ΣΤ.1 Νομικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία του κλάδου.....	16

Ζ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	16
Ζ.1 Παράγοντες που επηρεάζουν ζήτηση –προσφορά.....	16
Ζ.2 Προοπτικές ελληνικών προϊόντων	16

A. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΛΑΔΟΥ/ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

A.1 Περιγραφή Κλάδου - Γενικά Χαρακτηριστικά

Η παραγωγή και κατανάλωση ελαιολάδου και βρώσιμων ελιών στο Αζερμπαϊτζάν είναι σχετικά μικρή. Ο μέσος αζέρος καταναλωτής χρησιμοποιεί κυρίως σπορέλαια και ζωϊκά λίπη για την διατροφή του. Τα τελευταία χρόνια παρατηρούνται ωστόσο, αυξητικές τάσεις, τόσο στις καλλιεργούμενες εκτάσεις όσο και στην προσφορά ελαιολάδου και ελιών στην αγορά, αφού είναι και εδώ αισθητή πλέον η επίδραση των διεθνών τάσεων, που προωθούν την κατανάλωση προϊόντων υγιεινής διατροφής. Η τελική κατανάλωση, ωστόσο, κινείται ακόμα σε χαμηλά επίπεδα, αφού μόνο η μεσαία και ανώτερη τάξη της χώρας (5-10% του πληθυσμού) διαθέτουν τα εισοδήματα που απαιτούνται για την αγορά των προϊόντων αυτών.

A.2 Ιστορική Αναδρομή

Οι πρώτες ελαιοκαλλιέργειες εμφανίζονται μεταξύ 1949-1950, οπότε και άρχισαν να καλλιεργούνται δύο τύποι ελιών. Το 1970 οι τοπικές αρχές αποφάσισαν να δώσουν προτεραιότητα στην ελαιοκαλλιέργεια προχωρώντας σε μαζικές φυτεύσεις ελαιοδέντρων.

Αρκετά ελαιοδέντρα φυτεύτηκαν επίσης στις πόλεις του Μπακού και του Sumgait για διακοσμητικούς λόγους, πολλά από τα οποία διατηρούνται έως και σήμερα.

Αξιοσημείωτο είναι, ότι οι καλλιεργούμενες εκτάσεις υπερδιπλασιάστηκαν την τελευταία δεκαετία, ιδίως στην ευρύτερη οικονομική περιφέρεια του Μπακού, όπου το 2018 καλλιεργούνται ήδη 1.862 εκτάρια με ελαιώνες.

A.3 Συγκριτική σπουδαιότητα του κλάδου/προϊόντος

Η καλλιέργεια ελαιοδέντρων στο Αζερμπαϊτζάν είναι σχετικά περιορισμένη και συναντάται κυρίως στην περιφέρεια της πρωτεύουσας Μπακού και στην περιοχή της χερσονήσου Αμπσερόν, όπου επικρατούν κατάλληλες για την ελαιοπαραγωγή κλιματολογικές συνθήκες. Πέραν των ανωτέρω περιοχών, ελαιοδέντρα καλλιεργούνται επίσης, σε πολύ μικρότερη κλίμακα, και στις περιοχές Aran και Guba-Khachmaz.

B. ΠΡΟΣΦΟΡΑ

B.1 Δομή Παραγωγής

Η παρούσα κατάσταση ελαιοπαραγωγής στο Αζερμπαϊτζάν, απεικονίζεται ως εξής:

	Μονάδα Μέτρησης	2015	2016	2017	2018
Ελαιοκαλλιέργειες	Εκτάρια	1.740	3.776	3.351	3.888
Παραγωγή ελιών	Τόνοι	1.066	1.586	1.679	1.073

Πηγή: Κρατική Στατιστική Υπηρεσία του Αζερμπαϊτζάν

Όσον αφορά την παραγωγή ελαιολάδου δεν υφίστανται ξεχωριστά στατιστικά στοιχεία, αφού περιλαμβάνονται στην γενικότερη κατηγορία των φυτικών ελαίων. Με βάση, ωστόσο, την υπολογιζόμενη ποσότητα και αποδοτικότητα του εγχώριου ελαιοκάρπου, που προορίζεται για έκθλιψη, η ετήσια παραγωγή ελαιολάδου δεν φαίνεται ξεπερνάει τους 150 τόνους ετησίως.

B.2 Εξέλιξη Παραγωγής

Στο Αζερμπαϊτζάν ευδοκούν οι ποικιλίες εκείνες, που εμφανίζουν προσαρμοστικότητά στις καιρικές συνθήκες των περιοχών. Πρόκειται κυρίως για τοπικές ποικιλίες, γλυκές και μαύρες, καθώς και για την Ισπανική ποικιλία Píknales, η οποία είναι αρκετά διαδεδομένη στη χώρα.

Ανάλογα με την περιοχή, οι ελιές καρποφορούν και ωριμάζουν περί τα τέλη Οκτωβρίου έως αρχές Νοεμβρίου. Οι ειδικοί της αγοράς υποστηρίζουν, ότι προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στην παραγωγή και επεξεργασία πράσινης ελιάς, καθώς και ποικιλιών ανθεκτικών στον παγετό και με υψηλή περιεκτικότητα σε ελαιόλαδο. Σύμφωνα με την ταχύτητα ωρίμανσης των ελιών, αυτές χωρίζονται σε ελιές ταχείας, μεσαίας και βραδείας ανάπτυξης.

Τρεις είναι οι κύριες κατηγορίες ελιάς στο Αζερμπαϊτζάν: Ελιές κατάλληλες για βρώση, ελιές κατάλληλες για βρώση & για παραγωγή ελαιολάδου, ελιές για παραγωγή ελαιολάδου.

Η πρώτη κατηγορία αποτελείται από σχετικά μεγάλες ελιές ($\geq 8-15$ γραμ.) ποικιλιών Azeri, Tossiyski, Tolqomski, ο οποίες προορίζονται προς βρώση ως αλατισμένες, μαριναρισμένες ελιές.

Η δεύτερη κατηγορία - ελιές κατάλληλες για βρώση & για παραγωγή ελαιολάδου (κυρίως μαύρες ελιές)- είναι μικρότερες (6γγραμ.) και διακρίνονται κυρίως για την ταχύτητα ανάπτυξής τους και τη σχετικά μεγάλη περιεκτικότητα σε ελαιόλαδο. Σε αυτήν την κατηγορία ανήκουν οι ποικιλίες: Μπακού, Pikvales, Otur, Qorvala, Tossiyski, Qolqomski.

Η τρίτη κατηγορία περιλαμβάνει ακόμα μικρότερες ελιές που χρησιμοποιούνται, κυρίως για την παραγωγή ελαιολάδου, καθώς η περιεκτικότητά τους φτάνει έως και 70-72%. Για παραγωγή ελαιολάδου χρησιμοποιούνται και οι μεγάλες μαύρες ελιές που παρουσιάζουν αποκλίσεις στο μέγεθος και δεν μπορούν να συσκευαστούν μαζί με τις υπόλοιπες. Ποικιλίες που ανήκουν σε αυτή την κατηγορία είναι οι: Della, Madonna, Tbilisi, Radzo, VIR-7, VIR-9 και Qaracala.

B.3 Παραγωγική δυναμικότητα κλάδου/ προϊόντος

Η παραγωγική δυνατότητα του κλάδου είναι περιορισμένη λόγω της μικρής, συγκριτικά, έκτασης των ελαιοκαλλιεργειών και της χαμηλής ζήτησης για αγνό παρθένο ελαιόλαδο.

Οι αζέροι καταναλωτές δεν είναι πλήρως ενημερωμένοι για τη διατροφική αξία του αγνού ελαιόλαδου και δεν διαθέτουν, στην συντριπτική τους πλειοψηφία, το απαιτούμενο εισόδημα για την αγορά του. Τα τελευταία χρόνια γίνονται προσπάθειες ενημέρωσής τους, κυρίως με διαφημίσεις στον τύπο εκ μέρους της τουρκικής εταιρείας Azersun Holding, που κυριαρχεί στην παραγωγή και εμπορία προϊόντων ελιάς.

Στο Αζερμπαϊτζάν, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, δραστηριοποιούνται κυρίως τρεις μεγάλες εταιρείες παραγωγής και διάθεσης ελαιολάδου. Οι εταιρείες αυτές είναι οι εξής:

- **AZERSUN HOLDING** (Τουρκικών συμφερόντων)

Address: Heydər Aliyev pr., 92a, AZ1029 Baku
Telephone:(+994) 12 404 19 19
Fax:(+994) 12 496 68 88
E-mail: info@azersun.com
Web: www.azersun.com

Τεράστιος επιχειρηματικός όμιλος με δική του παραγωγή, καθώς και τη μεγάλη αλυσίδα σουπερμάρκετ "BAZAR STORE" (www.bazarstore.az). Παράγει μεγάλη γκάμα τροφίμων, μεταξύ των οποίων και ελαιόλαδο μέσω της θυγατρικής :

Baku Food and Oil Factory of Azersun

Address: 5th Kondalan str.5, Baku,
Tel: (+994 12) 496 69 43; 467 52 62
Fax: (+994 12) 496 69 46
E-mail: yagfab@azersun.com
Web: www.bakiyag.az

Είναι με διαφορά ο μεγαλύτερος παραγωγός ελαιολάδου στη χώρα, ενώ τυποποιεί και ισπανικό ελαιόλαδο της CONSUL, το οποίο εισάγεται χύδην.

- **GILAN HOLDING-GILAN OLIVES**

Address: Gilan Holding Capital Towers, Block A,
N. Narimanov ave. 206/466, Baku
Tel: +994 12 451 49 89; +994 12 310 30 30
Email: info@gilanholding.com
Web: <https://gilanholding.com/industries/Gilan+Olives+104?hl=en>

- **ZIRA OLIVES**

Address: Zira-Pirallahi Highway, Baku
Tel: (+994 12) 404 25 40
E-mail: info@ziraolives.com
Email: muxtar.bedelov.82@mail.ru
Web: www.ziraolives.az

Και οι τρεις ανωτέρω εταιρείες δραστηριοποιούνται στην περιοχή της χερσονήσου Αμπσερόν. Όπως προαναφέρθηκε δεν υπάρχουν στατιστικά στοιχεία παραγωγής και βιομηχανικών τιμών ελαιολάδου και βρώσιμων ελιών.

B.4 Προοπτικές στην εξέλιξη της παραγωγής

Η αζερική κυβέρνηση στο πλαίσιο του προγράμματος διαφοροποίησης του παραγωγικού ιστού και ανάπτυξης του μη πετρελαϊκού τομέα, προωθεί την ενίσχυση του γεωργικού τομέα και συνεπακόλουθα και της ελαιοκαλλιέργειας. Τα αποτελέσματα αρχίζουν να γίνονται ορατά, αφού οι καλλιεργούμενες εκτάσεις ελαιοδέντρων την τελευταία τετραετία έχουν υπερδιπλασιαστεί με περαιτέρω αυξητικές προοπτικές.

Γ. ΖΗΤΗΣΗ

Γ.1 Μέγεθος αγοράς/ τμήματα αγοράς

Το μέγεθος της αγοράς ελαιολάδου και ελιάς στο Αζερμπαϊτζάν είναι σχετικά μικρό. Όπως προαναφέρθηκε, ο μέσος αζέρος καταναλωτής σπάνια χρησιμοποιεί ελαιόλαδο στην καθημερινή μαγειρική. Τα τελευταία χρόνια βέβαια κάτω από την επίδραση των διεθνών τάσεων, μέσα από διαφήμιση και δημοσιεύσεις, παρατηρείται ανερχόμενη ζήτηση και προσφορά ελαιολάδου

στις μεγάλες αλυσίδες λιανικών πωλήσεων. **Η ετήσια κατά κεφαλή κατανάλωση δεν ξεπερνάει ωστόσο το 1 λίτρο.** Ως προς τους διαφορετικούς τύπους ελαιολάδου, όσον αφορά το εγχώριο ελαιόλαδο, παράγεται μόνο ένας συνηθισμένος τύπος, ο οποίος αποκαλείται «Εξτρα παρθένο ελαιόλαδο», χωρίς όμως η ονομασία του να ανταποκρίνεται στην ποιότητά του, αφού συνήθως αναμειγνύεται με εισαγόμενα ελαιόλαδα κατώτερης ποιότητας. Τα εισαγόμενα ελαιόλαδα παρουσιάζουν μεγαλύτερη ποικιλία, από <<Εξαιρετικά παρθένο>> έως μείγματα ελαιολάδου και πυρηνέλαια.

Γ.2 Αγοραστική συμπεριφορά

Τα αζέρικα νοικοκυριά παραδοσιακά συνηθίζουν να καταναλώνουν σπορέλαια και μαγειρικό βούτυρο για την παρασκευή των εδεσμάτων τους. Οι τιμές των ανωτέρω εγχωρίων προϊόντων είναι εξαιρετικά χαμηλές, με αποτέλεσμα να προτιμούνται έναντι του εισαγόμενου, κυρίως, ελαιολάδου. Το ίδιο συμβαίνει και με τις ελιές, όπου οι εισαγόμενες ακριβές ποιοτικές ελιές π.χ Καλαμών, δεν έχουν καταφέρει να κατακτήσουν αξιόλογα μερίδια αγοράς.

Γ.3 Προοπτικές στην εξέλιξη της ζήτησης

Το Αζερμπαϊτζάν έχει παύσει πλέον - ήδη από το 2015 - να είναι χώρα «μεσαίου κατά κεφαλήν εισοδήματος» και συγκαταλέγεται στην κατηγορία των χωρών «χαμηλού κατά κεφαλήν εισοδήματος», σύμφωνα με τα διεθνώς αποδεκτά standards της UNCTAD. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ, το οποίο το 2014 ήταν 7.990 USD (ιστορικό υψηλό), διαμορφώθηκε το 2018 σε 4.780 USD και ο μέσος μηνιαίος μισθός ανέρχεται σε 300 περίπου Ευρώ. Το γεγονός αυτό δεν επιτρέπει αναμονή θετικών προοπτικών εξέλιξης της ζήτησης των ποιοτικών προϊόντων ελιάς. Αυτό επιβεβαιώνεται και από την κατωτέρω ανάλυση των αζερικών εισαγωγών, σύμφωνα με την οποία το 2018 σημειώθηκε μεγάλη, κατά 76%, μείωση των εισαγωγών αγνού παρθένου ελαιολάδου έναντι του 2015, όπου και ξέσπασε η μεγάλη οικονομική κρίση με δύο υποτιμήσεις του ΑΖΝ και ασθενική ανάπτυξη 1,1% οφειλόμενη στη μείωση των πετρελαϊκών τιμών.

Δ. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Δ.1 Ροές εμπορίου - εμπορικό ισοζύγιο κλάδου/προϊόντος

Η πορεία των εισαγωγών προϊόντων ελιάς, όπως παρουσιάζεται, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία, δεν είναι σταθερή ούτε ως προς την ποσότητα και αξία εισαγωγών ούτε ως προς τις χώρες προέλευσης. Αυτό οδηγεί στο συμπέρασμα, ότι πρόκειται για μια αγορά που βασίζεται κυρίως σε ευκαιριακές μεμονωμένες εισαγωγές ποσοτήτων από διαφορετικούς

προμηθευτές. Όσον αφορά τις αζέρικες εξαγωγές καταγράφονται στατιστικά μικρές ποσότητες, κυρίως, ελαιολάδου προς το Ιράκ, Ιράν και Γεωργία.

Δ.2 Ανάλυση εξαγωγών- εισαγωγών

Δ.2.1 Εισαγωγές Ελαιολάδου

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Κρατικής Στατιστικής Υπηρεσίας του Αζερμπαϊτζάν οι εισαγωγές ελαιολάδου **των κωδικών Σ.Ο 1509 και 1510** την τελευταία πενταετία απεικονίζονται ως κατωτέρω:

Έτη	Ελαιολάδο (Κωδικοί Σ.Ο. 1509,1510)	
	Ποσότητα (σε τόνους)	Αξία (σε χιλ. US\$)
2014	972	1.187
2015	1.227	1.021
2016	1.859	4.405
2017	1.711	5.365
2018	1.139	3.931

Από την διαχρονική συγκριτική ανάλυση των εισαγωγών ελαιολάδου προκύπτει, ότι την τρέχουσα δεκαετία οι εισαγωγές τετραπλασιάστηκαν κατά μέσο όρο σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία. Δεν υφίστανται ωστόσο στοιχεία σχετικά με το μερίδιο του τυποποιημένου και του χύδην ελαιολάδου που εισάγεται. Σύμφωνα με πληροφορίες μεγάλο μέρος των εισαγωγών γίνεται χύδην και τυποποιείται από τις εγχώριες βιομηχανίες.

Η ανάλυση των εισαγωγών καταδεικνύει, ότι την τελευταία τριετία το 80-95% των ποσοτήτων αφορούν τον κωδικό 1510 << Άλλα λάδια και τα κλάσματά τους>> με μέση τιμή 2,8 US\$ το κιλό .

Αντιθέτως οι ποσότητες του κωδικού 1509 << Ελαιολάδο και τα κλάσματά του>>, ενώ το 2015 ανέρχονταν σε 1.143 τόνους, τα επόμενα χρόνια σημείωσαν κάμψη και το 2018 ανήλθαν μόλις σε 269 τόνους με μέση τιμή 5,3 US\$ το κιλό. **Σύμφωνα με την Κρατική Στατιστική Υπηρεσία του Αζερμπαϊτζάν οι κυριότερες εισαγωγές ελαιολάδου στην χώρα προέρχονται από την Ισπανία. Ακολουθούν εισαγωγές από την Ιταλία και την Ελλάδα.**

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΕΛΑΙΟΛΑΔΟΥ			
Έτη	Χώρα	Ποσότητα (σε τόνους)	Αξία (σε χιλ. US\$)
2014	Τουρκία	402	504
	Ισπανία	370	237
	Ιταλία	109	170
	Ελλάδα	91	98
2015	Ισπανία	743	544
	Ιταλία	223	228
	Ελλάδα	149	107
	Τουρκία	109	96
2016	Ισπανία	1.572	3.538
	Τουρκία	92	343
	Ιταλία	81	315
	Ελλάδα	108	168
2017	Ισπανία	1.333	4.250
	Ιταλία	135	586
	Ελλάδα	218	397
	Τουρκία	19	107
2018	Ισπανία	602	2.200
	Ιταλία	194	899
	Ελλάδα	249	433
	Τουρκία	76	332

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ οι ελληνικές εξαγωγές ελαιολάδου στο Αζερμπαϊτζάν την τελευταία τετραετία έχουν ως εξής:

Έτος	ΚΩΔΙΚΟΣ Σ.Ο 1509		ΚΩΔΙΚΟΣ Σ.Ο 1510	
	Ποσότητα(τόνοι)	Αξία (Ευρώ)	Ποσότητα(τόνοι)	Αξία (Ευρώ)
2015	7,5	44.105	191	372.150
2016	1,1	7.029	80	127.263
2017	1,1	8.882	192	271.359
2018	1,1	14.038	231	309.746

Παρατηρούμε ότι τα ελληνικά στατιστικά εμφανίζουν μεγάλες αποκλίσεις συγκριτικά με τα αντίστοιχα αζέρικα , τα οποία παραδοσιακά και διαχρονικά θεωρούνται ως μη αξιόπιστα.

Δ.2.2. Εισαγωγές Συσκευασμένων ελιών

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Κρατικής Στατιστικής Υπηρεσίας του Αζερμπαϊτζάν οι εισαγωγές συσκευασμένων ελιών (**κωδικός Σ.Ο 200570**) την τελευταία πενταετία εξελίχθησαν ως κατωτέρω:

Έτη	Ελιές (Κωδικός Σ.Ο 200570)	
	Ποσότητα (σε τόνους)	Αξία (σε χιλ. US\$)
2014	750	592
2015	771	689
2016	433	894
2017	891	1.796
2018	727	1.704

Οι εισαγωγές συσκευασμένων ελιών στο Αζερμπαϊτζάν, σύμφωνα με τη χώρα προέλευσης, αναλύονται ως εξής:

Έτη	Χώρα	Ποσότητα (σε τόνους)	Αξία (σε χιλ. US\$)
2014	Τουρκία	312	258
	Ισπανία	253	209
	Πορτογαλία	113	74
	Ουγγαρία	60	45
	Ελλάδα	10	6
2015	Τουρκία	336	378
	Ισπανία	250	190
	Πορτογαλία	108	77
	Ουγγαρία	53	31
	Ελλάδα	20	6
2016	Ισπανία	280	589
	Τουρκία	71	153
	Ουγγαρία	32	61
	Ελλάδα	25	54
2017	Ισπανία	629	1.275
	Τουρκία	169	305
	Ελλάδα	68	173
2018	Ισπανία	593	1.361
	Τουρκία	113	287
	Ελλάδα	17	35

Δ.3 Δασμολογικό καθεστώς και μη δασμολογικά εμπόδια

Η εγχώρια παραγωγή ελαιολάδου δεν παρακολουθείται στατιστικά καθώς συμπεριλαμβάνεται στη γενικότερη κατηγορία των φυτικών ελαίων. Δεδομένου ότι η εν λόγω παραγωγή δεν είναι ζωτικής σημασίας για τη χώρα, δεν εφαρμόζονται μη δασμολογικά μέτρα προστασίας της, όπως είναι οι ποσοστώσεις. Επιβάλλονται, ωστόσο, δασμολογικά μέτρα κατά την εισαγωγή ελαιοκομικών προϊόντων στη χώρα. Το ύψος των εισαγωγικών δασμών ανέρχεται στο 15% επί της αξίας του εμπορεύματος. Το προϊόν στη λιανική πώληση επιβαρύνεται επίσης και με ΦΠΑ ύψους 18%.

E. ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

E.1 Δομή αγοράς – Δίκτυα Διανομής

Στην αγορά κυριαρχούν οι κάτωθι όμιλοι χονδρικών και λιανικών πωλήσεων:

1.AZERSUN HOLDING (Τουρκικών συμφερόντων)

Τεράστιος επιχειρηματικός όμιλος με δική του παραγωγή ελαιολάδου, καθώς και με τη μεγάλη αλυσίδα σουπερμάρκετ “**BAZAR STORE**” (www.bazarstore.az)
Web: www.azersun.az

2.PASHA GROUP

Ο μεγαλύτερος επιχειρηματικός όμιλος της χώρας εισήλθε πολύ δυναμικά το 2016 στον κλάδο της εισαγωγής και εμπορίας τροφίμων, με τα δικά του hypermarket **BRAVO** (www.bravosupermarket.az)

3.AVRORA (<https://avrora.az/en/contacts>)

Διατηρούν την αλυσίδα σουπερμάρκετ **BOLMART**.

4. GILAN HOLDING (www.gilanholding.az)

Τεράστιος επιχειρηματικός όμιλος με δική του παραγωγή προϊόντων ελιάς.

5.ARAZ (<https://arazmarket.az/>)

Μεγάλη αλυσίδα σουπερμάρκετ, που απευθύνεται στους μέσους αξιόπιστα καταναλωτές.

6. ARS GROUP MMC (<http://arsgroup.az/>)

Μικρή μεν, αλλά ποιοτική εταιρεία διανομής. Η εταιρεία αυτή εισάγει ήδη ελληνικό ελαιόλαδο (CRETA VERDE, OLIO DI ZEUS).

Ε.2 Βαθμός συγκέντρωσης (εγχώριων/ ξένων επιχειρήσεων)

Η εταιρεία **AZERSUN HOLDING** κυριαρχεί στην λιανική αγορά που απευθύνεται σε ντόπιους με χαμηλά και μεσαία εισοδήματα, ενώ εισαγόμενα ελαιόλαδα συναντώνται σε μεγαλύτερες, κυρίως, αλυσίδες λιανικής πώλησης, οι οποίες απευθύνονται σε αλλοδαπούς ή σε ντόπιους καταναλωτές με αγοραστική δύναμη μεγαλύτερη αυτής του μέσου αζέριου πολίτη.

Το εγχώριο ελαιόλαδο πωλείται συσκευασμένο σε γυάλινα μπουκάλια με μεταλλικό πώμα. Το εισαγόμενο ελαιόλαδο πωλείται, επίσης, ως επί το πλείστον σε γυάλινα μπουκάλια με συνήθη χωρητικότητα 250 ml, 500 ml και 1 λίτρο. Μεγαλύτερες συσκευασίες συναντώνται σπάνια. Συσκευασίες λευκοσιδήρου και πλαστικών μπουκαλιών (τύπου PVC) είναι λιγότερο συνηθισμένες.

Όσον αφορά τις συσκευασμένες επιτραπέζιες ελιές, κυρίως εισαγόμενες, στις αλυσίδες σουπερμάρκετ προσφέρονται σε συσκευασίες των 140, 240, 700 και 935 γραμ. σε γυάλινα βάζα με μεταλλικό πώμα, ενώ πωλούνται και χύδην, σε υπαίθριες και κλειστές λαϊκές αγορές και παζάρια.

Όσον αφορά τα εισαγόμενα παρθένα ελαιόλαδα στην αγορά κυριαρχούν οι ισπανικές εταιρίες CONSUL, BORGES και SABROSO. Ακολουθούν οι ιταλικές OLITALIA και MONINI. Στις εισαγόμενες συσκευασμένες ελιές το μεγαλύτερο μερίδιο κατέχουν οι ισπανικές TORRENT, LA EXPLANADA και IBERICA.

Ε.3 Παρουσία ελληνικών προϊόντων – μερίδιο αγοράς

Στην αζέρινη αγορά προσφέρεται το αγνό παρθένο βιολογικό ελαιόλαδο **CRETA VERDE** (ΠΟΠ Κολυμβάρι, Χανιά), κυρίως σε συσκευασία των **500 ml**. Το **CRETA VERDE** πωλείται στις αλυσίδες **BRAVO** με λιανική τιμή πώλησης 16,95 Μανάτ (**9 Ευρώ περίπου**) και **BOLMART** με λιανική τιμή πώλησης 17,50 Μανάτ (**9,2 Ευρώ περίπου**). Στην αλυσίδα BOLMART προσφέρεται και σε συσκευασία λευκοσιδήρου των 5 λίτρων με λιανική τιμή πώλησης 84,90 Μανάτ (44,70 Ευρώ περίπου). Στις ανωτέρω αλυσίδες προσφέρεται επίσης μείγμα ελαιολάδου, που συσκευάζεται στην Ελλάδα για την αζέρινη ARS GROUP, με τη επωνυμία OLIO DI ZEUS σε συσκευασία λευκοσιδήρου των 5 λίτρων με λιανική τιμή πώλησης 33,95 Μανάτ (17,85 Ευρώ).

Σύμφωνα με τα αζέρικα στατιστικά στοιχεία **το ελληνικό μερίδιο στην αγορά ελαιολάδου (κωδικοί Σ.Ο. 1509 και 1510) το 2018 ανήρχετο σε 21,8%**. Βεβαίως από την ανάλυση του εισαγόμενου ελληνικού ελαιολάδου προκύπτει, ότι το 99,9% αφορούσε το κωδικό 1510.

E.4 Τιμές λιανικής πώλησης

Όσον αφορά τις τιμές λιανικής πώλησης, **το εγχώριο αγνό παρθένο ελαιόλαδο πωλείται μεταξύ 5,70 και 7,80 Ευρώ το λίτρο**. Η φθηνότερη συσκευασία είναι το ZEYTUN BAGLARI της AZERSUN με 5,70 ευρώ το λίτρο, που κυριαρχεί στα ράφια των σουπερμάρκετ. **Όσον αφορά τα εισαγόμενα η MONINI προσφέρει αγνό παρθένο ελαιόλαδο με 7,80 Ευρώ το λίτρο και ακολουθεί η ισπανική BOPRGES, της οποίας το αγνό παρθένο ελαιόλαδο πωλείται με 9,20 Ευρώ το λίτρο**. Τα υπόλοιπα εισαγόμενα πωλούνται μεταξύ 9,80 και 12,50 Ευρώ το λίτρο. Οι τιμές λιανικής προφανώς διαμορφώνονται ανάλογα με τη θέση του καταστήματος και το καταναλωτικό κοινό στο οποίο απευθύνεται.

Οι τιμές των συσκευασμένων- κυρίως ισπανικών - ελιών στην αγορά του Μπακού κυμαίνονται στις συσκευασίες των 935 γραμμαρίων από 3 έως 3,7 Ευρώ.

E.5 Δυναμική συνθηκών ανταγωνισμού

Το Αζερμπαϊτζάν δεν είναι πλούσια χώρα, όπως προδιαθέτει η σχετική επίφαση πλούτου που παρατηρείται στην πρωτεύουσα Μπακού. **Ο διαθέσιμος πλούτος και κατ'επέκταση η καταναλωτική δυνατότητα συγκεντρώνεται στα 40-50.000 μέλη της άρχουσας τάξεως (δηλαδή το 0,5% του πληθυσμού)**. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ διαμορφώθηκε το 2018 σε 4.780 USD με αποτέλεσμα το Αζερμπαϊτζάν να έχει πλέον παύσει -ήδη από το 2015- να είναι χώρα «μεσαίου κατά κεφαλήν εισοδήματος» και βρίσκεται στην κατηγορία των χωρών «χαμηλού κατά κεφαλήν εισοδήματος», σύμφωνα με τα διεθνώς αποδεκτά standards της UNCTAD. Η μέση τετραμελής οικογένεια ξοδεύει για την αγορά ειδών διατροφής μόλις 6 ευρώ ημερησίως ή 1,5 ευρώ ανά άτομο. Η διπλή υποτίμηση του αζερικού μανάτ (AZN) το 2015 **μείωσε δραματικά το διαθέσιμο εισόδημα** και μόνο λίγοι καταναλωτές μπορούν να αγοράσουν ποιοτικά τρόφιμα από Ευρώπη. Σε ένα καθεστώς ημικρατικής οικονομίας κυριαρχούν μονοπώλια και олиγοπώλια, με ισχυρές διασυνδέσεις και αλληλεξαρτήσεις από το συγκεντρωτικό πολιτικοοικονομικό σύστημα. Τα οικονομικά και ποιοτικά κριτήρια δεν είναι τα μόνα, τα οποία λαμβάνονται υπόψη από τους αποφασίζοντες και, τελικά, μόνον οι χώρες με αυξημένο «ειδικό βάρος» και προνομιακές σχέσεις απολαμβάνουν επαρκή οικονομική και εμπορική διείσδυση. Αναφέρουμε ενδεικτικά τον πανίσχυρο όμιλο -με πολιτική στήριξη στο ανώτατο δυνατό επίπεδο- την Azersun Holding, η οποία διαθέτει, όπως προαναφέρθηκε, και δική της τυποποίηση ελαιολάδου. Ο στόχος τους είναι το τοπικό ελαιόλαδο βαθμιαία να κυριαρχήσει απόλυτα στην αγορά και, όπως φαίνεται, το επιτυγχάνουν, αφού έχουν καταφέρει να περιορίσουν σε μεγάλο βαθμό τα δυτικά ελαιόλαδα στην αγορά.

ΣΤ. ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΣΤ.1 Νομικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία του κλάδου

Δεν υφίσταται ειδική νομοθεσία σχετικά με την λειτουργία του κλάδου. Γενικότερα και σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία η σήμανση των ελαιοκομικών προϊόντων οφείλει να είναι στην αζέρικη γλώσσα. Η αγγλική σήμανση επιτρέπεται, εφόσον συνοδεύεται και από αντίστοιχη στα αζέρικα.

Πέραν αυτού η σήμανση του προϊόντος οφείλει να συμπεριλαμβάνει:

Ονομασία του προϊόντος και εμπορικό σήμα, ονομασία και διεύθυνση του παραγωγού, χώρα προέλευσης, διάρκεια κατανάλωσης και ημερομηνία λήξης, διατροφική αξία, καθαρό βάρος, οδηγίες χρήσης, χαρακτηριστικά συσκευασίας, οδηγίες αποθήκευσης, πληροφορίες αδείας και πιστοποίησης και ειδικές επισημάνσεις, εφόσον απαιτούνται.

Ζ. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ζ.1 Παράγοντες που επηρεάζουν ζήτηση-προσφορά

Η αγορά του Αζερμπαϊτζάν σε ελιές και ελαιόλαδο βρίσκεται σε πολύ χαμηλό επίπεδο. Τα προϊόντα αυτά δεν περιλαμβάνονται στις βασικές διατροφικές συνήθειες του πληθυσμού, φυσικά και λόγω των υψηλών τιμών λιανικής πώλησης. Η κατά κεφαλήν κατανάλωση ελαιολάδου στη χώρα εκτιμάται σε μόλις 1 λίτρο ετησίως, οπότε υφίστανται περιθώρια ανάπτυξης της. Τελευταία καταγράφονται ενδείξεις σχετικά με τη στροφή στις προτιμήσεις των καταναλωτών, έστω μιας μερίδας εξ αυτών, προς την υγιεινή διατροφή και τα βιολογικά προϊόντα. Δεν αναμένεται, ωστόσο, στο εγγύς μέλλον, να υπάρξει δραματική αύξηση της ζήτησης, αφού η οικονομική κατάσταση, ως εξαρτώμενη κατά κύριο λόγο από την διακύμανση των τιμών του πετρελαίου, δεν προβλέπεται να βελτιωθεί σε επίπεδα τέτοια, που θα επιτρέψουν αύξηση του διαθέσιμου εγχωρίου εισοδήματος.

Ζ.2 Προοπτικές ελληνικών προϊόντων

Οι ελληνικές εξαγωγικές επιχειρήσεις θα έπρεπε να λάβουν υπόψη τα ανωτέρω και να δραστηριοποιηθούν περαιτέρω. Προς την κατεύθυνση αυτή είναι απαραίτητο να γίνουν κάποια βήματα, τα οποία θα οδηγήσουν στην πρόκληση ενδιαφέροντος εκ μέρους του αζερικού καταναλωτικού κοινού, όπως: συμμετοχή στις εδώ εμπορικές εκθέσεις, διαφημιστικές καταχωρήσεις, γευσιγνωσίες σε σημεία πώλησης, εκδηλώσεις με σκοπό την ενημέρωση του κοινού για τις ευεργετικές ιδιότητες του ελαιολάδου, ενδεχόμενη συνεργασία με διακεκριμένους επιστήμονες, διατροφολόγους, κ.λ.π.

Η αναζήτηση εμπορικών εταιρών και εισαγωγέων μπορεί να εντατικοποιηθεί μέσα από επί τόπου επισκέψεις και επαφές στην χώρα, συμμετοχή στις κλαδικές εκθέσεις και, προ πάντων, με στοχευμένες προσκλήσεις αζερικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Η φιλοξενία και η ενημέρωση των αζερών επιχειρηματιών στην χώρα μας θα τους δώσει την δυνατότητα άμεσης επαφής και γνωριμίας με τα ελληνικά προϊόντα και θα διευκολύνει την σύναψη εμπορικών συμφωνιών. Χαρακτηριστικά και σχετικά αναφέρουμε, ότι στην FOOD EXPO GREECE 2019 φιλοξενήθηκαν, μετά από συντονισμένη συνεργασία των οργανωτών και του Γραφείου μας, επτά αζερικές επιχειρήσεις μεταξύ των οποίων και ο ισχυρότερος επιχειρηματικός όμιλος της χώρας PASHA, στον οποίο ανήκει και η μεγαλύτερη αλυσίδα λιανικής τροφίμων και καταναλωτικών BRAVO.

Πέραν τούτων **η παραγωγή προϊόντων ελιάς** στο Αζερμπαϊτζάν παρουσιάζει για τους Έλληνες επιχειρηματίες σχετικά **πλεονεκτήματα:** φθινό εργατικό δυναμικό, δυνατότητα διείσδυσης και σε άλλες αγορές κοντινές του Αζερμπαϊτζάν, διαθεσιμότητα πηγών ενέργειας. Ωστόσο υπάρχουν αρκετά **προβλήματα** με το ιδιοκτησιακό καθεστώς, καθώς δεν επιτρέπεται η αγορά γης από αλλοδαπούς. Συνεπώς εμφανίζεται εφικτή η δραστηριότητα κυρίως μέσω μικτών επιχειρήσεων. Σχετικά με τις **ανάγκες** της τοπικής ελαιοπαραγωγής, όπου Έλληνες θα μπορούσαν να συμμετέχουν, αυτές εστιάζονται σε:

- Προσέλκυση ξένων επενδύσεων, εξειδικευμένου προσωπικού, τεχνολογίας και τεχνογνωσίας
- Εκσυγχρονισμό και αντικατάσταση μηχανημάτων παλαιάς τεχνολογίας με νέα
- Δημιουργία νέων σειρών παραγωγής υψηλής ποιότητας, που θα απευθύνονται σε συγκεκριμένους καταναλωτές
- Προώθηση των προϊόντων αυτών
- Εισαγωγή σύγχρονων μεθόδων διοίκησης
- Συσσκευασίες
- Διοίκηση Ποιότητας (Quality management)

